

Äidinkielenä monikielisyys

Teija Kangasvieri, Karita Mård-Miettinen ja Heidi Vaarala

Kieli, koulutus ja yhteiskunta -lehden syksy alkaa monipuolisella artikkelikattauksella, jossa käsitellään monikielistyvää koulua, suomen oppimisen polkuja, kieli- ja kulttuurivähemmistöjen kysymyksiä ja yliopisto-opiskelijoiden ruotsin kielen taitoa.

Kokonaisuuden aloittaa *Heini Lehtonen* artikkelilla omasta tutkimuksestaan, jossa hän tarkastelee monikielistyvää koulua maahanmuuttajataustaisten nuorten näkökulmasta. Hän tutustuttaa lukijat kielellisten ja sosiaalisten prosessien dynamiikkaa kuvaavaan *superdiversiteetin* käsitteeseen, ja tarkastelee sen avulla yläkoulunuorten kielellisiä resursseja ja vuorovaikutusta. Näille nuorille kolmen, neljän tai useammankin kielen joustava käyttö on luontevaa arkipäivää, ja suhde suomen kieleen voi olla hyvin moni-ilmeinen. Usea nuori on syntynyt monikieliseen kotiin ja ympäristöön eli heidän äidinkieltensä on käytännössä monikielisyys. Väestötietoihin voi kuitenkin rekisteröidä vain yhden äidinkielen, millä on vaikutusta niin poliittiseen päätöksentekoon kuin oppilaiden opinpolkuunkin.

Suomen oppimista ja opetusta vastaanottokeskuksissa tarkastelee *Kaisa Rontu*, joka SKYOPE-hankkeen kautta valottaa, miten turvapaikanhakijoiden kieliopintoja kehitetään. Päivi Jokinen kumppaneineen kertoo, miten teknologia on valjastettu oppimisen tueksi perusopetukseen valmistavassa opetuksessa Oulussa. Opettajan näkökulmaa mukaan tuo *Outi Pylkän* artikkeli, jossa esitellään Specima-rahoitteista maahanmuuttajataustaisten opettajien pätevyitysmkoulutusta. *Leena Lempinen* puolestaan erittelee kokemuksia vaihto-opiskelijoiden intensiivisistä suomen kielen kursseista.

Vähemmistöjen kieliin siirrytään *Elina Tapon* artikkelilla viittomakielisten englannin kielen käytöstä ja oppimisesta chat-keskusteluissa. Elina on tehnyt aiheesta väitöskirjan, ja hänen tutkimuksessaan näkyy selkeästi nuorten luonteva ja itsestään selvä liikkuminen eri kielten välillä. Oppilaiden arkeen kuuluvat englanninkieliset verkkosivut ja visuaaliset peliympäristöt tukevat kielenoppimista, vaikka niitä ei osatakaan yhdistää koulutyöhön. Chat-keskustelut innostavat oppilaita jopa nappaamaan itselleen opettajan roolin.

Vähemmistökielistä esillä ovat myös romanikieli ja saamen kieli. *Kimmo Granqvist* kertoo, miten vastuu vakavasti uhanalaisen romanikielen opetuksesta on siirtymässä yhä enemmän perheiltä kouluille. *Maarit Bollström* puolestaan kuvailee, mitä kaikkea romanikielen opettajan päivä koulussa pitää sisällään. Sisä-Suomessa lasten saamen kielen taitoja tukemaan on perustettu saamelaisyhdistys Bárbmu ry, jonka puheenjohtajaa *Nea Porsanger-Rintalaa* kävi haastattelemassa Kieliverkoston harjoittelija *Heidi Paasikunnas*. Yhdistykset tekevät arvokasta työtä uhanalaisten vähemmistökielten hyväksi ja niiden aktiivisia "tulisieluja" tarvitaan.

Tämänkertaisen numeron päättää kirjoitus, joka liittyy ajankohtaiseen keskusteluun ruotsin kielen opiskelusta. *Tero Tuohimaa* ja *Päivi Valli* tarkastelevat, millaisia edellytyksiä yliopisto-opiskelijoilla on suoriutua tutkintoon kuuluvista ruotsin kielen opinnoista ylioppilaskokeesta saamansa arvosanan perusteella. Kansalaisaloite ruotsin kielen valinnaiseksi oppiaineeksi muuttamisesta kaikilla kouluasteilla keräsi yli 62 000 allekirjoitusta. Aloite edennee käsittelyyn eduskuntaan, joka päättää, ryhdytäänkö sen pohjalta toimenpiteisiin. Odotamme kansalaisaloitteen poikivan entistä laajempaa keskustelua ja perusteltuja näkemyksiä tulevaisuuden kielikoulutusta suuntaamaan.

Kirjoittajista Teija Kangasvieri on tutkimuskoordinaattori ja Karita Mård-Miettinen ja Heidi Vaarala ovat yliopistotutkijoita Kielikoulutuspolitiikan verkostossa.